
ده نامه به شهریار

به گوشت جمشید عازاده

حوزه هنری آذربایجان شرقی
اسکله پاپوس

انتشارات سوره مهر (پستیه حوزه هنری)

حوزه هنری استان آذربایجان شرقی

دنامه به شهریار

پروژه: جمشید علیزاده

موضوع: شهریار، محمدحسین، ۱۲۸۵ - ۱۳۶۷

موضوع: نامه‌های فارسی - قرن ۱۴ - مجموعه‌ها

شماره افزوده: شرکت انتشارات سوره مهر

شماره افزوده: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری (آذربایجان شرقی)

رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ۷/۸۵۹ PIR۴۳۰

رده بندی دیویی: ۸۱۶/۶۲۰۸

شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۰۹۴۵۱

سرشناسه: علیزاده، جمشید، ۱۳۴۳

عنوان و نام پدیدآور: دنامه به شهریار

مشخصات نشر: تهران: شرکت انتشارات سوره مهر، ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری: ۸۴ ص

ISBN: 978-602-0243-6

وضعیت فهرست نویسی: قیفا

موضوع: شهریار، محمدحسین، ۱۲۸۵ - ۱۳۶۷

موضوع: نامه‌های فارسی - قرن ۱۴ - مجموعه‌ها

شماره افزوده: شرکت انتشارات سوره مهر

شماره افزوده: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری (آذربایجان شرقی)

رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ۷/۸۵۹ PIR۴۳۰

رده بندی دیویی: ۸۱۶/۶۲۰۸

شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۰۹۴۵۱

نشانی: تهران، خیابان حافظ، خیابان رشت، کوچه جمشید جم، شماره ۷۲

صندوق پستی: ۱۱۴۴-۱۵۸۱۵ تلفن: ۶۱۹۴۲ سامانه پیامک: ۳۰۰۵۳۱۹

تلفن مرکز پخش: (پنج خط) ۶۶۴۶۰۹۹۳ فکس: ۶۶۴۶۹۹۵۱

www.sooremehr.com

تبریز، خیابان امام خمینی (ره) چهارراه شریعتی، طبقه فوقانی

مجموعه فرهنگی هنری سینما قدس حوزه هنری آذربایجان شرقی

تلفن: ۳۵۵۵۲۵۵۷ و ۳۵۵۵۱۶۱۹ - ۴۱ www.artabriz.ir

نقل و هرگونه چاپ و تکثیر نوشته‌ها منوط به اجازه رسمی می‌باشد.

فهرست

● مقدمه

کاظم کاظم زاده ایرانشهر

لطف‌الله زاهدی

علی دهقان

لطف‌الله زاهدی

غفار کندلی

فریدون مشیری

گلشن آزادی

منوچهر مرتضوی

۹

۱۵

۱۹

۲۵

۲۹

۳۵

۳۹

۴۳

۴۹

عبدالحسين نجات اللّهی

لطف الله زاهدی

● یادداشت‌ها

● اسناد

● نمایه‌ها

۵۳

۵۷

۶۱

۶۹

۷۹

www.ketab.ir

از مجموعه « مکاتبات شهریار » آن مقدار که فعلاً در دسترس است (چه نامه‌هایی که دوستان و دوستانش برای او نوشته‌اند ، و چه نامه‌هایی که شهریار برای آنها نوشته است) جز چند نمونه معدود ، همه مربوط به سال‌های بعد از ۱۳۳۲ ش است .

سال ۱۳۳۲ ش در زندگی شهریار سالی است بسیار مهم و چند واقعه مهم زندگی او در این سال رقم خورده است :

۱ . بازگشت به تبریز بعد از سی و دو سال اقامت در تهران و مشهد .

۲ . نخستین چاپ رسمی منظومه جهانی « حیدربابایه سلام » .

۳ . « ازدواج » و « سر و سامان گرفتن » بعد از سال‌ها شوریدگی .

این سه واقعه - هر یک در جای خود - با تعداد و تاریخ مکاتبات باقی‌مانده از او ارتباط مستقیم دارد . به این معنی که از این تاریخ به بعد :

۱ . شهریار حدود چهار سال در خراسان مقیم بوده است .

۱. دوستان تهرانی یا مقیم تهرانش، تنها از طریق «نامه» با او در ارتباطند.

۲. آوازه او در اقالیم و کشورهای «ترکی زبان» پیچیده و طبعاً علاقمندان «برون مرزی» اش نیز به صف مکاتبه کنندگان اضافه شده اند.

۳. «یار و همسری» دارد که در «حفظ و نگهداری» نامه‌هایی که برای او می‌رسد، بکوشد. کاری که خود شهریار (برخلاف نیما) حوصله چندان‌ی رای، کدیهایی از این دست نداشت.

تعداد این نامه‌ها به حدی زیاد بوده که شهریار چند بار از ناتوانی خود در پاسخ به آنها اظهار تأسف و شرمساری کرده است:

در این سال‌های اخیر که بنده مقیم در شهر تبریز بوده‌ام، از داخل و خارج که نور نامه‌هایی از طرف شعرا و ادبا و ادب دوستان به او می‌رسد، بنده نوشته می‌شود. این نامه‌ها به حدی بنده را مباحثی و متخیر و غرق اشک شوق و مدیون شکرگذاری کرده‌اند که آنها را باز شعر شاید بشود آن‌همه ذوق و حال را کم و بیش بیان کرد. اما سفاهه چون بنده به هیچ کدام نمی‌توانم جواب بنویسم، به همان نسبت شرمسارم و رنج می‌برم.

دوستان بزرگوaram مُستحضر باشند که در تعداد این نامه‌ها به قدری زیاد است که تهیه و تقدیم جواب آنها یک دبیرخانه لازم دارد. این از کجا و بنده پیر و علیل که علاوه بر گرفتاری‌های جسمی و روحی و اداره خانواده و مراقبت درس بچه‌ها، خود نیز شاعر و همیشه مُستغرق دریای تخیل

و اندیشه‌های خود هستم و دائم در حال مبارزه و دست و پا زدن.

نامه‌ای که یک نفر شاعر یا نویسنده با یک دنیا احساسات می‌نویسد، یک نامه ساده نیست که بنده مثلاً به فرزندم بگویم جوابش را بنویسد. بلکه هر کدام از اینها یک باب معاشقه عارفانه است که اگر باز بشود، اداره کردن آن یک عمر و حوصله و شور و حال بلا معارض می‌خواهد که خرج آن بکنی.^۱

- به نام جلسم که در عرض جواب این همه تأخیر کرده‌ام. آید. شخصیت «ترک و فارس» که من دارم چه قدر نامه از داخل خارج کشور برای من می‌رسد! با این که از ناچاری پوشت گردان رخ کشیده و خیلی‌ها را اصلاً جواب نمی‌دهم، باز هم از جواب نوشتن پشتم دوتا شده.^۲

کتاب حاضر، ده نامه منتخب از میان انبوه نامه‌های است که دوستان و دوستان شهریار در طی تقریباً سه دهه (از ۱۳۳۹ تا ۱۳۶۷) برای او نوشته‌اند. هر یک از این نامه‌ها، در نوع خود، زاویه / زوایای شناختنی از زندگی، اندیشه و روابط شهریار را آیینگی می‌کنند و اهمیت آنها در حوزه «شهریار پژوهی» غیرقابل انکار است.

۱. کلیات دیوان شهریار، ج ۲، صص ۵۴-۵۵.

۲. «نامه به جمشید امیر بختیاری»: فصلی از آثار مشهور شهریار، ص ۵۰.

امیدوارم روزی مجموعه کامل این نامه‌ها چاپ و منتشر شود. پیش از پایان این یادداشت برخود فرض می‌دانم از جناب آقای بیوک نیک‌اندیش که نامه‌های شماره (۵) و (۷) این مجموعه را حدود بیست و چند سال پیش در اختیار من گذاشتند تشکر کنم. والحمدلله اولاً و آخراً.

تبریز، شهریور ۱۳۹۴

جمشید علیزاده